

Η Παναγία η Αρβανίτισσα

στις Καρυές της Χίου

Μία σοβαρή και τεκμηριωμένη προσπάθεια για την πνευματική ανάδειξη της Παναγίας της Αρβανίτισσας της Χίου, έχει αναλάβει ο Αγιορείτης μοναχός Νεκτάριος (Ιερά Καλύβη Αγίας Τριάδος στις Καρυές).

Ο γέρον Νεκτάριος είναι ένας λόγιος μοναχός, που ο Χριστός φωτίζει το νου του και μιλάει στην καρδιά του. Ο Θεός έχει αφυπνίσει μέσα του την αγάπη για την Παναγία μας, η οποία εκδηλώνεται με το να την υμνεί και να την υπηρετεί όσο το δυνατόν καλύτερα. Είναι γεμάτος από τον Χριστό και την Παναγία Μητέρα του.

Ο ναός της Παναγίας της Αρβανίτισσας

Στην Παναγία την Αρβανίτισσα είναι αφιερωμένος ναός (εξωκλήσι) στις Καρυές της Χίου.

Ο αυτοκράτορας Κων/νος Μονομάχος ο Θ΄ (1042-1054), έστειλε πετράδες (που κατάγονταν από τη Βόρειο Ήπειρο), για να κτίσουν τη Νέα Μονή της Χίου. Μετά την ανοικοδόμηση της Νέας Μονής (που, παρά τις λεηλασίες και τις καταστροφές της από τους Τούρκους, σώζεται μέχρι σήμερα), οι άνθρωποι αυτοί έμειναν στο νησί και έγιναν κάτοικοί του. Οι απόγονοί τους ήταν ποιμένες και εγκαταστάθηκαν στην περιοχή «Κοχλία» (περιλαμβάνει τα χωριά Καρυές, Αυγώνυμα, Ανάβατο και Δαφνώνα).

Οι ποιμένες, που διέμεναν στην ονομαζόμενη σήμερα τοποθεσία «Παναγία Αρβανίτισσα», έβλεπαν μια λυγερόκορμη κοπέλα με αρβανίτικη φορεσιά να περιδιαβαίνει στις κορυφές. Κατάλαβαν ότι είναι η Παναγία και από την ενδυμασία της την αποκάλεσαν Παναγία Αρβανίτισσα.

Το 1905 βρέθηκε εικόνα της Παναγίας και κτίστηκε εκεί εκκλησία με την οικονομική αρωγή του έμπορου Αλέξανδρου Κωνσταντινίδη. Επειδή ήταν χρόνια σκληρής δουλειάς στους Τούρκους, που απαγόρευαν την ανέγερση χριστιανικών ναών, η εκκλησία χτίστηκε, όπως μας πληροφορεί ο Σταμάτης Κάρμαντζης (ο οποίος έγραψε το πρώτο Συναξάρι της Παναγίας της Αρβανίτισσας), «κρυφά με τη βοήθεια των ποιμένων Καρούσων και των άλλων συγχωριανών, μετά από μεγάλο αγώνα, αφάνταστη ταλαιπωρία και εργασία κυρίως τη νύχτα, διότι την ημέρα ήταν πολύ δύσκολο από το φόβο των Τούρκων».

Το 1912, που απελευθερώθηκε η Χίος από τους Τούρκους, μια ομάδα Τούρκων στρατιωτών διωκόμενη από τους Έλληνες εισήλθαν στο ναό της Παναγίας της Αρβανίτισσας. Τον λεηλάτησαν και προκάλεσαν ζημιές στις εικόνες. Άλλες τις έσπασαν, άλλες τις έκαψαν, άλλες τις κατατρύπησαν και άλλες τις χαράκωσαν με τα ξίφη τους.

Ο Σταμάτης Κάρμαντζης σημειώνει ότι «επειδή ο ναός είναι κτισμένος σε ύψωμα, αποφάσισαν οι κάτοικοι των Καρυών να τον εορτάζουν την ημέρα της Αναλήψεως. Ταυτόχρονα οι ποιμένες κάνουν και τη γιορτή τους λόγω του τέλους της κτηνοτροφικής περιόδου, ευχαριστώντας την Παναγία για τη χρονιά που πέρασε. Μάλιστα κουβαλούν στη χάρη της και βράζουν γάλα για όλους τους προσκυνητές. Επίσης βγάζουν σε δημοπρασία κασικάρια και αρνάκια για τη συντήρηση και τον ευπρεπισμό της εκκλησίας. Ο ναός αναφέρεται και με τις δύο ονομασίες από τον πληθυσμό της Χίου, ιερός ναός Αναλήψεως – Παναγίας Αρβανίτισσας, αλλά περισσότερο γνωστός είναι ο ναός ως **Παναγία Αρβανίτισσα**».

Παναγία Αρβανίτισσα και όχι Αλβανή

Ο μοναχός Νεκτάριος διευκρινίζει, με αφορμή την αρβανίτικη ενδυμασία της Παναγίας, ότι με την ονομασία Αρβανίτισσα εννοείται η Β. Ήπειρος. Τονίζει χαρακτηριστικά: «Το Συναξάρι του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου στον πρωτότυπο βίο του αγίου Κοσμά του Αιτωλού και στη σελ. 232 γράφει: «...εκείθεν αναχωρήσας μετέβη εις το αντίπεραν μέρος της Στερεάς, λήγουν της Αρβανιτίας ονομαζόμενον Άγιοι Σαράντα, και εκεί δίδασκε τους Χριστιανούς». Οι Άγιοι Σαράντα ευρίσκονται ως είναι γνωστόν στην Βόρειο Ήπειρο, που εκείνους τους καιρούς ωνομάζετο

«Αρβανιτία». Εξ' ου και «Αρβανίται». Στην σελ. 233 γράφει: «Ενήργησε δε ο Θεός δι' αυτού και εκεί εις την Αλβανιτίαν, ομοίως και εις άλλους τόπους τοιαύτα θαυμάσια...». Άλλος τόπος λοιπόν η «Αλβανιτία», διάφορος από τον προηγούμενον αναφερόμενον ως «Αρβανιτία», που σήμερα την ονομάζουμε Βόρειο Ήπειρο».

Εμφανίσεις και θαύματα της Παναγίας της Αρβανίτισσας

Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Χίου με επιστολές τους στον Γέροντα Νεκτάριο, που είναι γραμμένες με πίστη, απλότητα, καθαρότητα και δέος προς την Παναγία, αποκαλύπτουν θαυμαστά σημεία. Παραθέτουμε ενδεικτικά αποσπάσματα τριών επιστολών:

- α) Ο Δημήτριος Μαλαχίας του Μιχαήλ αναφέρει ότι όταν συμμετείχε σε εθελοντική εργασία για την επισκευή της εκκλησίας, εμφανίστηκε μπροστά του η Παναγία η Αρβανίτισσα. «Γύρισε το πρόσωπό της, με κοίταξε και μου χαμογέλασε, χωρίς να μου πει λέξη».
- β) Ο Κωνσταντίνος Ανδριώτης του Νικήτα αναφέρει: «Η προγιαγιά μου έλεγε πως όταν ήταν να κτίσουν την εκκλησία, επειδή η Παναγία τους είχε ονειρέψει να κτίσουν εκκλησία, αρχικά ξεκίνησαν να την τοποθετήσουν χαμηλότερα, εκεί που σήμερα έχουν δημιουργήσει μια λιμνοδεξαμενή. Αποβραδύς λοιπόν οι εργάτες, τελειώνοντας τη δουλειά τους, άφηναν τα εργαλεία στον τόπο που έκτιζαν. Το πρωί τα εργαλεία ήταν εξαφανισμένα από τον τόπο που τα άφηναν. Μετά από 3-4 ημέρες ένας τσοπάνης βρήκε τα εργαλεία συγκεντρωμένα στο σημείο που σήμερα είναι το εικονισματάκι στην Πλατεία, δίπλα στην εκκλησία, όπου υπάρχει ένα αγιόκλημα. Αυτό που έχω να πω είναι ότι η Παναγία η Αρβανίτισσα πράγματι είναι ολοζώντανη και είναι εκεί».
- γ) Η Ελένη Κοψιδά αναφέρει: «Αντιμετώπισα ένα σοβαρό πρόβλημα υγείας συνέπεια του οποίου ήταν να δημιουργηθεί αιμάτωμα στο κεφάλι. Εκείνες τις ημέρες σε τηλεφωνική επικοινωνία μας ο μοναχός Νεκτάριος μου μίλησε με πολύ θέρμη για την Παναγία την Αρβανίτισσα της Χίου. Συν τοις άλλοις μου είπε ότι η Παναγία εμφανίζεται ντυμένη Αρβανίτισσα. Σε λίγες ημέρες θα πήγαινα στην Αθήνα να κάνω μαγνητική εξέταση στο κεφάλι. Η αγωνία μου ήταν μεγάλη. Τότε βλέπω στον ύπνο μου να στέκεται δίπλα μου μια πανέμορφη γυναίκα, ψηλή και λυγερόκορμη, ντυμένη Αρβανίτισσα. Η στολή της ήταν λευκή. Θαύμαζα και έλεγα: Τι ομορφιά είναι αυτή! Ξύπνησα από το όνειρο τα μεσάνυχτα και μισοκοιμισμένη λέω δυνατά: «**Η Παναγία η Αρβανίτισσα!**». Διηγήθηκα το όνειρο αυτό στη φίλη μου Αγαθή Μπογιατζή. Σε δύο-τρεις ημέρες βλέπει και αυτή στον ύπνο της την Παναγία ντυμένη με την ίδια ακριβώς στολή, πανέμορφη και με το πρόσωπό της να λάμπει σαν τον ήλιο. Σε μία εβδομάδα έβγαλα τη μαγνητική. Ήταν πεντακάθαρη! Ανέφερα όλα αυτά σε μια εξαδέλφη μου στο Αγρίνιο, την Ευφροσύνη Κυρίτση, η οποία αποφάσισε να με επισκεφθεί. Στο πρακτορείο Αγρινίου, που περίμενε για να έρθει στην Πάτρα, βλέπει μπροστά της να σταματάει ένα λεωφορείο, που στο τζάμι του έγραφε: Παναγία η Αρβανίτισσα».

Πνευματική εγρήγορση

Ως επίλογο χρησιμοποιούμε τα λόγια του γέροντα Νεκταρίου: «...Η Παναγία η Αρβανίτισσα διδάσκει τους εκλεκτούς κατοίκους των ορεινών της Χίου και φίλους του υιού της, την απόκτηση της πνευματικής εγρηγόρσεως, ως μιας εκ των αρετών που μας βοηθούν στην σωτηρία των ψυχών μας. Αισθητώς και εν εγρηγόρσει, την έβλεπαν, πάντοτε με την ενδυμασία της Αρβανίτισσης μητέρας, με διάφορες εκφράσεις στο πανέμορφο πρόσωπό της, ανάλογα με το τι ήθελε να υπογραμμίσει προς όφελος των Χριστιανών, και μετά την έχαναν, και πάλι επέστρεφε στα αισθητά και πάλι την έχαναν στην πορεία της προς την άνω Ιερουσαλήμ.

Τους θύμιζε διαρκώς η Άμωμος ότι εκεί είναι η αιώνια πνευματική πατρίδα, η ετοιμασμένη για τους φίλους του υιού της».